

ათეატრის სალიტერატურო ჟურნალი

შაბათი, 13 ივნისი | მიიღება ხელმოწერა 1915 წ. „თეატრი და სოფრები“-ში № 24 — 1915

ილია ივ. წინამძღვრიშვილი
 საზოგადო მოღვაწე, წინამძღვარიანთ-
 კარის სკოლის დამფუძნებელ-მზრუნ-
 ველი, ავადმყოფობის ვამო.

ს ა ხ ა ზ ი ნ ო თ ე ა ტ რ ი

შაბათს, 13 ივნისს,

ქართულ საქველმოქმედო საზოგადოების თაოსნობით თვის ნივთიერ საშუალებათა გასაძლიერებლად გაიმართება

სამსატპრო-სამუსიკო საღამო

I პ ი რ ი მ ზ ე (ბრძოლა კეთილ და ბოროტ სულთა შორის), ზღაპარი-პოემა ერთ მოქ. კ. ფოტხევაშვილისა. გალექსიდი შ. დადიანის მიერ. დასდგამს ალ. წუწუნავა II აბასალომ და მთერი, ქანთ. ორიგინალური ოპერა ზ. ზ. ფაღასვილისა, პირველი სურათი ზუტარის ლატბარობით. რეჟისორი ალ. წუწუნავა

III. საკონცერტო განყოფილება

I. ბოროდინი. В средней Азии, სიმფონიური პოემა, შეასრ. სიმფონ. ორკესტრი ზ. ზ. ფაღასვილის ლატბარობით.

ევა ბრიუნელის ხელმძღვანელობით შესრულებულ იქნება: 2. გრიგორი Peer gynt s. Утро. ბ. Смерть Азы. გ. Танець Анитры. დ. В чертогахъ царя горь. მ. სვენდსენი Zarohayda. 4. სიბელიუსი Вальсь печали. 5. როჟე-დიუკაზი Сигнальные рожки.

ზ. პ. ფალიაშვილის ხელმძღვანელობით შესრულებულ იქნება: 6. რიმსკი-კორსაკოვი აღმოსავლეთის რომანსი. 7. ზ. პ. ფალიაშვილი—ნანა-შვილი. 8. მისივე კვარტეტი და არია ოპერა „აბესალომ და ეთერიდან“ შეასრულებენ: ქქნი კ. კოლოტოვისა და პრესინსკაია; ბბ. გურჯი და პეტროსიანი.

მონაწილეობენ: ქქნი ევა ბრიუნელი, მ. კოლოტოვისა, პრესინსკაია; ბბ-ნი ზ. პ. ფალიაშვილი, ი. პ. სარაჯიშვილი, ი. ტომაშევიჩი, გურჯი, ინაშვილი, პეტროსიანი, ქართველ მსახიობთა და სცენის მოყვარეთა ჯგუფი, ქართულ ფილარმონიულ საზოგადოების ხორა და გაძლიერებული სიმფ. ორკეს. „ახალი კლუბისა“.

დასაწყისი საღ. 8 1/2 ს.

საღამოს დიასახლისნი: } გეოგარ ხანუმ პრინციესსა კაჯარი. }
ქნ. ელისაბედ ერეკლეს ასული ჯამბაკურ-ორბელიანისა

ს ა ხ ა ლ ხ ო ს ა ხ ლ ი

პარასკევს, 19 ივნისს (თიბათვე)

ქართველ მსახიობთა ალ. შანშიაშვილის და ზ. გომელაურის მიერ რეჟისორ ალ. წუწუნავას ხელმძღვანელობით და ქ-ნ ც. ამირაჯიბის, ვ. აბაშიძის, ვ. გუნიას, ივ. სარაჯიშვილისა და სხ. მონაწილეობით გაიმართება

დიდი სალიტერატურო სამუსიკო და იუმორისტული

ს ა ღ ა მ ო

განყოფილება I

ქ-ნ ც. ამირაჯიბის, ალ. შანშიაშვილის და სხ. მონაწილეობით წარმოდგენილი იქნება

ს ი ს ხ ლ ი ს ლ ა ქ ა

ღრამა 2 მოქმ.

II ვ. აბაშიძის მონაწილეობით წარმოდგენილი იქნება

არს აკათ, არს იკით

ვოდ. 1 მოქ. ვალ. გუნიასი.

III საკონცერტო განყოფილება ბ-ნი ი. სარაჯიშვილი იმღერებს საუკეთესო რომანსებს და არიებს. ქ-ნი ჯაჯანაშვილისა და ბ-ნი ინაშვილი—რომანსებს. აკომპანიმენტს დაუკრავს ქ-ნი ნემეტი.

IV (იუმორისტული განყოფილება) წარმოდგენილი იქნება ბ. თაგუნას მიერ შედგენილი სცენა-შარჟი საგთა შუთანხაეზ (ვილჰელმი, ფრანც-იოსები და ენგე-ფაშა) ვილჰელმი—ვ. გუნია, ფრანც-იოსები—ვ. აბიშიძე, ენგერ-ფაშა—ზ. გომელაური დასასრულ ბ. მ. ქიურელი იმღერებს სარაჯიშვილისებურად, დაროშვილი წაიკითხავს ლექსებს გრიშაშვილისებურად და რ. ჯიბლაძე წაიკითხავს გურულ სტენებს დასაწყისი საღ. 8 საათ. — ადგილების ფასი 1 მ-დან 10 კ.მდე

გამგე ზ. გომელაური

რეჟისორი ალ. წუწუნავა

№ 24

წელიწადი
მ ე ს ა მ ე

წლიურად 5 მ., ნახ. წ. 3 მ., 1 თვ. 40 კაპ ცალ-
კე ნომერი 10 კ. ხელის მოწერა მიიღება „სო-
რაპან“ის სტამბაში. მისამართი: Тифлисъ
Ред. „Театри да Цховреба“ I. Имедашвили

ხელ-მოუწერელი წერილები არ დაიბეჭდე-
ბა.—ხელთნაწერები საჭიროებისამებრ შეს-
წორდება.—რედაქტორთან პირისპირ მო-
ლაპარაკება შეიძლება „სორაპანის“ სტამბის
კანტორაში—დილით 9—2 ს., საღამოთი
5—7 ს., ტელეფონი № 15-41

№ 24

შ ა ბ ა თ ი 13 ი ბ ნ ი ს ი

1915 წ.

13 ი ბ ნ ი ს ი

**ძმათა აჭარელთა—
ქართველ მაჰმადი-
ანთა შესაწევრად...**

დენ ხოლმე ჩვენი წინაპარნი უამსა მამულის
გაქირვებისასა...

და ღირსეულნი შვილნი ღირსეული
მამულისა ღირსეულად იცავდენ თავის მიწა-
წყალს—სამშობლოს...

სიკოცხლე არავის ენანებოდა! სიკე-
დილს ერთი მეორეს ეცილებოდენ მამულის
საღვრებოძელოდ...

შავ-ბნელი, სისხლით შეღებილი და
სევდით მოსილი ღდენი-კი ჩვენს მამულს
ბევრი ჰქონდა წარსულში...

ისეთივე შავ-ბნელი ღღე ადგია ჩვენს
მამულს ღდეს...

ღდეს, როდესაც ყოველი ღდენილ-შევი-
წროვებული ერი ცდილობს თავის სხეულეზ-
რივ არსებობასთან ერთად უფლებრივი მდგო-
მარეობაც გაიუმჯობესოს, ღამის არის ჩვენი
ტურფა სამშობლო და მიწი უხსოვარ დროის
მკვიდრნი უარესად დააქუცმაცონ, დაქსაქ-
სონ...

რომელ ქართველს არ აღავსებს სიამა-
ყით ძველი მესხეთის, ტაო-კლარჯეთის სი-
დიადე და მისი მესვეურობა საქართველოს განსა-
ბრწყინებლად, ხოლო ღდეს რომელ ქართ-
ველს არ დაამწუხარებს ამ სამშობლოს ძვე-
ლი ღდებული ნაწილის ჩამომავალ მკვიდრთა
აჭარელთა—ქართველ მაჰმადიანთა შავბედი-
თი მდგომარეობა—უკანასკნელ ომიანობით
მათი აწიოკება...

ქვის გული უნდა ჰქონდეს კაცს, რომ
ამ ჩვენი ძმების—აჭარლების—ბედა ცეცხლს
არ უკიდებდეს...

ღდეს ღამის არის ეს კურთხეული და
ყოვლის უხვებით მოსილი მხარე დაგვე-
ღუპოს...

მაგრამ არა. მრავალ ქირს გამოვლილმა
ქართველმა დროით შეიგნო, რა საფრთხეც
მოგველოდა ამ ძმა-ქართველ მაჰმადიანთა
განადგურებით და ძქურად ხელი გაუწოდა!..

უქმად არ ჩაიარა ქართველ მაჰმადიან გუ-
ლო ალა კიკაცი შვილის მიერ აკაკის ცხელდართან
წარმოთქმულმა სიტყვამ, ჩვენმა და სხვა გა-
ზეთების მოწოდებამ, ქართველ მოწინავე
პირთა თავგაპოვებულმა მუშაკობამ და ამ მრავალ-
ტანჯულ ხალხს თანაგრძნობა გამოუცხადა.

მაგრამ ეს არა კმარა: დარბეულ-
ღამშეულ აჭარლებს ბევრგვარი დახმარება
ეჭირვება: საზრდოს მიწოდება, დანგრეულ-
განადგურებულ ბინის აღდგენა, უსამართლოდ
ღდენილთა თავის კარმიდამოზე დაბრუნება
რომ მამაპაპათა სისხლით მოწყული ადგილ-
მამულიდან არ გაღიხვეწნენ, სამეურნეო შემ-
წეობა, მათვე მოახუნეილებისამებრ სკო-
ლების გახსნა და სხ.

ღიად, საჭიროება ღიღია. .

ამ საჭიროებათა დასაკმაყოფ ილებლად
თავგამოდებით უნდა მუშაობდეს ყოველი
ქართველი, ყოველი შევანებული ადამიანი...

ამავე მიზნით ქართული საქველმოქმედო
საზოგადოება გეოგარ ხანუმ ჰაინცეს კაჟ-
რისა და კნ. ელისაბედ ერეკლეს ასულის
ჟამბაკ ურ. თრბეჯიანის დიასახლისობით ღდეს
სახაზინო თეატრში ჰმართავს მღიღარ შინა-
არსიან საყურადღებო საღამოს, რომლის სრუ-

ლი შემოსავალი აქარელთა სასარგებლოდ გადაიდება.

მაშ ნუ დავიზარებთ მოყვას-ძაბათა დსახმარებლად: ჩვეულებრივი ქართველური გულუხვობა დღესაც გამოვიჩინოთ და მით დავამტკიცოთ, რომ უწინ თუ ჩვენი წინაპარნი მამულის სადიდებლად სიციცხლეს არ იზოგავდნენ, დღეს ამ მამულის მთლიანობის დასაცავად ჩვენს ნივთიერ დახმარებას არ დავიზოგავთ ..

ძმანო, სულით და გულით აქარელ—ქართველ მაჰმადიანთა შემწეობა,—აი რით უნდა გავითბოთ გული და დღეს, შაბათ საღამოს სახაზინო თეატრისკენ გავემართოთ...

ღასის მოგზაურობა

(იხ. „თ და ც.“ № 23)

II

უბრალო დუქნის ვიწრო ოთახში საშინელი ბული იდგა ახრჩოლებულ ნავთის ლამპრისა და თამბაქოს ბოლისგან. ეტყობოდათ მომსვლელებს ეს ამბავი არც თუ იმდენად გაკვირვებითა, პირ-იქით—თითქო დუქნის სითბომ ძვლებიც დაუამათ, რადგან კარში ჯერ კიდევ ზამთრის სუსხი იყო გამეფებული.

თუჯის ღუმელის იქით, კუთხეში „კამპანია“ ქეიფობდა და დაინახეს თუ არა ახლად შემოსულები, კეთილის თავაზიანობით ღვინო შესთავაზეს.

მომსვლელებს შიოდათ და უზმოზე დღეინო არც თუ იმდენად საამური იყო, მაგრამ „ხათრით“ უარი ვერა სთქვეს, მით უფრო, რომ „კამპანია“ მათი კარგი ნაცნობი იყო; ზეინკალი ნიკო, მეტუხრე ბრიკი და ასოთ-ამწყობი გიორგა.

„ანკარა“-ში მოსიარულენი ყველანი კარგად იცნობდნენ ამ სამებას და ახლად შემოსულები ხომ კიდევ უფრო: ერთი, რომ ეს სამება მულამ დაიარებოდა ქართულ წარმოდგენებზე და იცნობდა ყველა მსახიობთა მიერ განსახიერებულ ტიპებს. მაშასადამე იცნობდა ანდროს და სოსოსაც. ხშირად მათ მიერ შესრულებული როლები იწვევდა მათ

თავისებურ კრიტიკას ან ალტაცებას. ხოლო ისიც იცოდნენ, რომ იქ, თეატრში, სულ წინ, რალაც ყუთი დგას, იქ ვარლამი იმყოფებოდა და ზოგჯერ რომელიმე წარმოდგენის შემდეგ „ანკარა“-ში ერთად შეკრებილნი, ვარლამს ჩაუხუმრებდნენ კიდევ—დღეს შენი ხმა ძალზე ისმოდაო. ასე რომ მოსულთ და დამხვედრთ შორის არსებობდა ერთგვარი ახლო ნაცნობობა, რომელიც კიდევ უფრო მტკიცდებოდა „ანკარა“-ში თავ-მოყრით და იმერულ მაღლარის ზეგავლენით.

არ ითქმის, რომ „ანკარა“ს პატრონს დიდათ გახარებოდეს მსახიობთა მისვლა:

ემართათ ყმაწვილებს. ბევრი არა—ზოგს თოთხმეტი შაური, ზოგს მანათი, ზოგსაც მანათ-ნახევარი, მაგრამ ვალი მაინც ვალი იყო.

უთუოღ ამიტომ, სანამ სოსო და ანდრო ბრიკის „კამპანიაში“ ღვინოსა სვამდნენ, მანამ ვარლამმა დიპლომატიური მოლაპარაკება გამართა დუქნის პატრონთან.

მოლაპარაკებამ გასქრა. ცოტა ხნის შემდეგ ვარლამ, ანდრო და სოსო ცალკე სუფრას უსხდნენ და მათ წინ პაწია ყველის ნაქერი, წითელი ბოლოკი, ორი შოთი და ერთიც დიდი ჩარექა იმერული მაღლარი იდგა.

— კაცო, ვერ წარმოიდგენ რა საშინლად შემეყვარდა ეს წითელი ბოლოკი!..

ამბობდა ვარლამი და თან ხარბად აკნატუნებდა ახლად მოწვეულს პარნიკის თეიურს.

— შენ რა გინდა? შენ ლობიო?

შეეკითხა იგი სოსოს.

— ოო, ლობიო! თუ კი არის! გაქვს კირკაუი ლობიო?

— არის.

უპასუხა დუქნის პატრონმა და წავიდა თავის ღუმელისაკენ, რომელზედაც სპილენძის პაწია ქვაბი იდგა და შიგ წითელი ლობიო თუხთუხებდა.

— ჰა, ჰა!..

გაეცინა სოსოს.

ყმაწვილებო, ვერ ხედავთ ჩვენი „ხაზეინია“ როგორის ამრეხით გვებყრობა?.. რა ვქნათ ვერ გადავიხადეთ მაგის ვალი!..

— რას ამბობ!.. ეს ამ თვის არის, თო-

რემ იმ თვეში ხომ თხუთმეტ მანათამდის გა-
ვისტუმრეთ კიდევ.—

ჩაუმატა ანდრომ:

— მეტი რა უნდა?! ჩვენგან ყოველთფიუ
რად თუ არა მეტი, ერთი ორ თუმნამდი მაინც
შემოსავალი ექნება...

— ჰო და მაინც სხვა თვალთ გვი-
ყურებს.

ღიმილათ წარმოსთქვა ისევ სოსომ.

— მაინც ვერ შეგვეჩვია... მსახიობი
მაგას მაინც სხვა, წყალ-წალბეზულ ადამიანად
მიაჩნია. დარწმუნებული ვარ ამ „ბრიკის“
კამპანიას ჩვენზე მეტად ენდობა.

— აბა არ იცი?—

მიაყოლა ვარლამმა და სამივეს გაეცინათ.

— ეეჰ, კიდევ ბევრი დრო გაივლის
სანამ ჩვენც გვიწამებენ—სანამ მსახიობიც
ადამიანად იქმნება ჩათვლილი... ჩვენს მოწინა-
ვეებს, ჩვენი სცენის პიონერებს ხომ ბევრი
გაქირვება და დამცირებაც გამოუვლიათ,
მაგრამ ჩვენც კიდევ ბევრი გზა გვაქვს გასაფ-
თელავი, ბევრი ეკალ-მურღი „გასაკაფი, რომ
ჩვენც მოქალაქეებად ვიქმნეთ ჩარიცხული.

წარმოსთქვა სოსომ და ღვინით სავსე
ქიქა თავისკენ მიიხლოვა.

— კი, მაგრამ ესეც რომ ცხადია,—
ალაპარაკდა ახლა ანდრო.—შენ თვითონ არ
ამბობდი, რომ ქართველ მსახიობის მდგომარე-
ობა ახლა გაუმჯობესდა: მეტი პატივის-
ცემა აქვს, ხალხს უყვარს და მალე დადგება
ის დროც, რომ ცოტაოდნად მაინც წლიდან
წლამდე უზრუნველი იყოსო.

— არა, რა თქმა უნდა — შედარებით
ახლანდელი მდგომარეობა უკეთესია.—აი,
ჩვენც კი მოგზაურობას ვაპირებთ. — ჩვენ
„უჩინონი“, ჩვენ უჩინონი...
გაიღიმა სოსომ.

— ამას წინეთ ძლავს ახერხებდნენ ჩვე-
ნი სცენის მეთაურნი, ისიც უმთავრესს ცენ-
ტრებში თუ მიდიოდნენ. — ჩვენ კი გვინდა
ამ ზაფხულს დაბა სოფლადაც მოვედევით...
უკვე ესეც პროგრესია. მაგრამ ჯერ ერთი
თუ სახელოვანნი არა ვართ, ვინ მოგვაქცივს
ყურადღებას და მეორე: როგორ შემოგვც-
ქერიან საზოგადოდ ახალგაზდა მსახიობებს—
გზა-დაკარგული ხალხიაო... ვერსად ვერაფე-

ფტ. თალაკვაძე

დამსახურებული სცენის მოყვარე, ბაქოს სამხატ-
ვრო-სალიტერატურო წრის სცენის მოყვარეთა ჯგუ-
ფის ხელმძღვანელი, მეოცე წელიწადია რაც სახალხო
სცენას ემსახურება პროვინციაში და საუკეთესო სცენის
მოყვარეთ ირიცხება.

რი უნარი ვერ გამოიჩინეს და ახლა სცენას
შეეკედლენო. და მერე რა იციან, რომ მეც
რალაც ცეცხლი მიღვივის გულში, მეც...
შენც ანდრო... ვარლამს ხომ თქმა არ უნდა;
სხვები, ჩვენი ამხანაგებიც. — ლოთები ხართო,
„ანკარას“ ვერ გასცილებიხართო. რა მსახიო-
ბები უნდა გამოვიდეს თქვენგანო! აი რას
გვასმენენ. გუშინ ბიძა ჩემი შემხვდა. აი სა-
სამართლოს ბოქაული.

— რომელია?

— როგორ არ იცი, სოლომონ კვერნი-
აშვილი. მესამოცე წლებში თვითონ ღებუ-
ლობდა წარმოდგენებში მონაწილეობას, კარ-
გი კომიკი იყო თურმე. ჰო და შემხვდა
და ჩვეულებრივ მიმჯოჯოხეთა: ძალიან კა-
რიერა არ აირჩიეო... საბრალო დედა შენი,
ამისთვის იდგამდა წლებზე ფეხს, ამისთვის
მიგაღწევინა გიმნაზიის მერვე კლასამდის,
რომ „აქტიორი“ გამოსულიყავიო? ასეა, და
განა თქვენ კი ძვირად არ ღიჯდათ ეს „აქ-
ტიორობა?...“

აქ ცოტა არ იყოს აიმპიზა ანდრო.

— მე.

ცოტა შეგვიანებით წარმოსთქვა მან.

— მე.—აგერ ეს ჩვენი მოგზაურობა თუ
შესდგა, გამოგყვებით და.—შემდეგ საშემოდ-
გომოთ რკინის გზაზე —კონდუქტორის ად-
გილს შემპარდნენ და მართალი გითხრა წა-
ვალ...

Handwritten signature

(გაგრძელება იქნება)

მომავარი რაში, შავი რაში — ცახსლის გოგაპეველი !!

ფეხშიმედ დაეხეტებოდა მტრის ბანაკს მოწყვეტილი ხუშარა მხედარი და დაჟანგულ თოფს კონდახით ნაჯიჯგნ მიწაზე დაატარებდა...

და აქ, სიპ კლდეზე, ჯვირანივით ამაყად იღვას ძღვევის კვერთხით მშფოთარე სარდალი. აქრილი ოცნების სამთავროს, რისხვით ღმერთს შესთხოვდა:

„მომავარე რაში, შავი რაში, ცეცხლის მფრქვეველი, რომ კილით-კიდედმე შევსრა, შევბღალა კეთილმოარწმუნეთ სისხლისა მღვრელნი.

კვერთხი შევახო, ძღვევის კვერთხი, ცათა აღმართულს უწმიდურ გოდოლს და მტვრად ვაქციო...“

მომავარე რაში, გემუდარები ყოვლის შემძლე, მაღალო ღმერთო, რომ თეთრი ალაში, წინასწარვე აღმართული ძღვევის სიმბოლოდ, სისხლით შევღებო, ბრძოლის ქარ-ცეცხლში ავაფრიალო...“

მხურვალე ლოცვით ევედრებოდა ცათა მსხდომელს მეფე სარდალი.

და იმ ჟამს, როცა ლტოლვილი სული მხნე სარდლისა ფიქრის იაღბუზს გარს ევლებოდა შავს გონებაში, ბუკი-ნალარა დაჰკ-

რა უეცრად უკან მომდგარმა, ამხედრებულმა ურიცხვმა ჯარმა. . და გაჩნდა რაში, შავი რაში, შეფურ სამოსლით, თვალ-მარგალიტით ამოწყობილი...

რბოდა რაში სარდლის თვალწინ აღვირ-შვებული, ფაფარ-აყრილი, ვითარც ზღაპრული სანახაობა.

რბოდა მხედარიც რაშის გასწვრივ, ვითარც მშვენება, სიტურფე მამაკაცისა და ვერ შეეპყრო, ვერ წაეველო აღვირდეს ხელი.

ბუკს და ნალარას გულის მომწველს, სულის დამდაგავს, ხმა საზარელი კიდევ აღმოხდა, ხმა განგმირველი ლომრანზისა კიდევ განახლდა და.. შედგა რაში ყურ-დაცქვევტილი, ტორის ცემით, ქიხინ-ფრუსტუნით..

— ჰკა! ჰკაა!! — დაიფერა ხმები ამშლელი სარდლის სულისა და ვეფხის სიმარდით რაშს მოახტა ხმალ-ამოწვდილი..

ცეცხლის რაშმა თვალ-ნესტოთავან ცეცხლი დაჰყარა, ჰაერს აიჭრა აყალყებული და... ცელქმა ტყვიამ გაიშხულია, ხუშარა მხედრის, ხუშარად ნასროლმა, და წარიტა ცა სარდლის ზრახვა, ფიქრი ფრთიანი...

გ. დათიაშვილი

ფიქრები დარაჯობის დროს

ჯარს ვდარაჯობ. ვდგევარ მარტო თოფის პირზე დაყრდნობილი და გავეყურებ ბანაკს მტრისას, და გავეყურებ დაღვრემილი.

ამომავალ მთვარის შუქის ჯადოსნური ელვარება მე მაგონებს დროს დაკარგულს და გულს იპყრობს მღელვარება.

ნუთუ .. ნუთუ ამ მწირ ველზე, სად გაჰლმუსის მინდვრის ქარი, ჩემს ხანმოკლე სიცოცხლესაც დაედება აქ საზღვარი?!

მესაფლავევ! როცა მნახო ბრძოლის ველები დაცემული, არ მექიროს თოფი ხელში, არ მიძგერდეს მკერდ ქვეშ გული, აი მაშინ ამოსთხარე სამარე ღრმა, ცივი, შავი,

და შიგ მარტო ჩამასვენე. მე არ მინდა „მშათ საფლავი“.

სიცოცხლეში მარტო ვიყავ, მკვდარს რათ მინდა მეგობარი:

იქ მსურს მყუდროდ მოვისმინო, როგორ მიგლოვს მინდვრის ქარი.

იქ მყუდროა... იქ არ ისმის თოფ-ზარბაზანთ ქექა-გრგვინვა, იქ ჩემ ფიქრებს ვერ დამიფრთხობს დაქრილთ მწარე კენესა-გმინვა.

და იქნება ავხსნა მაშინ ყოფნის ბნელი ამოცანა:

რად გვექცევა ტანჯვის ველად მომხიბლავი ეს ქვეყანა?!

ღრუბელი

შ. დ. მ. შ.

შალვა ალექსანდრეს ძე ზედგინიძე

გერმანიის საზღვარზე მიძემედ დაქრილი და უკვალოდ დაკარგული. უკეთეს მასზე ვინმემ რამე ცნობა იცის, — მშობლები დაბეჭდითა სთხოვენ მაშალვან ჩვენ რედაქციის საშუალებით.

გ ე ს ტ რ ი მ ნ ი

პოემა ვაჟა ფშაველასი

(კრიტიკული ესეიზი)

(დასასრული. იხ. „თ. და ც.“ № 20—23)

ხალხის ასეთი შეხედულება ვაჟა-ფშაველას გამოსატული აქვს „ბახტრიონ ში... ბერი ლუხუში სარწმუნოების ზემოქვერტელობის შეახებით ამის დაწვებამდის ხელდას დაშარის ჯვარს, რომელიც ცხენით მაუძღვდა წინ ჯარსა... თითოეულს მხედარს თავისებურად ეხვეწება იგი... ამ სანახატბამ, უფრო დამყარებულმა მათს რწმენასა და გამოსახულებასე, ძლიერ გამხსნევა დაშქარი, რომელიც ერთხმად იძახდა:

„ნეტავ რა მტერი იქნება

ახლა გაგვიძლოს, ბიჭებოა!

ისინი ხედვენ დაშარის ჯვარის ცხენის ნაფხურსა ელვარესა.. ამის შეახებით

„აღლაცებულსა ლაშქარსა

გული გაჰხდია მღელვარე“.

თუშ ფშავ-სეესურნი, დასახლეობულნი კაკას-სიონის გადასვლად ხეობებს შორის, დარჯად უდგენ საქართველოს და ჩრდილოეთის მცხოვრებთ არ აძლევდნენ ნებას გადმოეკლათ კაკასიონის ქედი ქართველთა თავისუფლების შესამოსრავად. მათი საარაკო სიგმიერე მეცხრამეტე საუკუნის დასაწყისში, როდესაც საქართველოს რეინის კარი შეესხნა, გასატარია... ელგუჯა ად. ყახ-ბეგისა მთელი მთიელების დამახსიათებელი გიარია. დიდის სიფხიზლით ეკადებოდნენ ისინი საქართველოში უფულ ახლ-ახლ მოგლეხას და ცვლილებას, და ასე თუ ისე ზასუხს სცემდნენ... მისწრაფება თავისუფლებისადმი დღესაც კი ღვივის იმათს გულში . ტუეილა სომ არ ამბობს ფშაველი თავის სიმღერაში:

„მკვდარნი ნუ ვისა გგონივართ,

გრძნობა მიხდილი ლეშია,

კიდევაც მიღულს ვაჟასა

მთიული სისხლი მკერდშია!“

ვაჟა-ფშაველას, როგორც ღადი მთის შვილს, უფრო მწვავედ აფიქრებს თავისი სამშობლოს დუხჭირი ბედ-იღბალი. და ამის გამო მან საგნად დაისახა, რათა სოფლის ჭირი გამოემუდგუნებინა სტვირის საშუალებით. მას სოფლის წყლულებმა, რომელთაც მისი გული დასწკუ-ღეს, აადებინეს ხელში სტვირი.— სტვირის

საშუალებით მას სურდა განეკარგებინა გულის მძიმე წყლულები, მაგრამ ისიც ქურდებმა მოჰპარეს. მაგრამ ვის რად უნდა ის სტვირი? ვინ მოიხმარს მას? ჰოკეტი ამბობს, რომ ეს სტვირი

„თვითონ გავსთაღე ველურად

ლერწამნი დუდგულისანი,

სალტები გადავუქირე

ბედკრულთ და ოხერთ თმისანი,

მის ქარახაში ჩავქსოვე

სოფლის წყლული და ჭირიო...
ვერვინ შეატყობს იმასა,

უფრო იმიტომ ესტირიო!“

ჰოკეტი სწუხს, რომ ვეღარ ნახავს თავის სტვირს, რომ მისი ხმით ქაღსა და კაცსა აღინოს უტრემლის ღვარია. მის მიერ ჩაქსოვილი ქარახაში სოფლის წყლული და ჭირი — უზირ-ველესად საქართველოს წყლული და ჭირია... ამ წყლულის მოსარჩენად და ჭირის განსაქარვებლად მან აამღერა თავისი ქნარის სიმეხა... ის მთის მწვერვალზე მდგარი გამოეხმაურა ბარის საქართველოს. გაანცო მთის გულის ნადები, მთიელთა გარდმცემანი, მათი გრძნობანი და მისწრაფებანი... მათი რადი საქართველოს ისტორიულს ცხოვრებაში ჰოკეტურის ხიმშენიერით დაგვისურათხატა:

„მთას ვიყავ, მწვერვალზე ვიდევ,

თვალწინ მეფინა ქვეყანა,

გულზე მესვენა მზე-მთვარე,

ვლაპარაკობდი ღმერთთანა.

საკეთილდღეო ქვეყნისა

მედვა სულად და გულადა;

სიცოცხლე, მისთვის სიკვდილი

მქონდა მეორე რჯულადა...“

ასეთი იყო მგოსანი, როდესაც მთაში იყო და ბარის ჭირ ვარამი ჯერ არ გაეფადისწინებია. მაგრამ ჰოკეტმა გადასწუვიტა პარად ჩამოსვლა, მას თან გაჰყვა „ფიქრი მწუხარე გულის, გონების მწველია“.

„მალლიდან დაბლა ჩამოსვლა

ვაჰმე, რა მეთლ ძნელია!

წამლობას ველარ გამიწევს

ახლა ცრემლები ცხელია...“
 ვუკა-ფშაველა დაწმუნებულა, რომ ბარად
 კარგი ბედი არ ელის.

„რად მოვალ, თავ-ქვე რად მოვალ,
 ჩემს თავს რად ვიხდი ტიალად?
 იმ მთას თავს რისთვის ვანებებ,
 თუნდ ვიქცე ტანჯვის ფიალად!“

მაგრამ მგოსნის არ შექდლო მთაში დაჩენა..
 უსათუოდ უნდა მოვლინებოდა ბარის საქართვე-
 ლოსაც, რათა მისთვის ეუწყებინა თავისი ღვთაუ-
 რი ჩანგის სმები. არ შექდლო თავის თავის და
 თვისი მოწოდების უარყოფა... და მან არ უარ-
 ჭყო არც ჰირველი და არც შეორე ., თვისი
 სტეიანის შეხებით აუწყა ქართველ ერს ის
 ღვთიანი გრძნობები, რომელნიც მას მთებმა
 ჩაჭბერეს გულში და აღუზარდეს.. და აკი ამ
 ღვთიურმა გრძნობებმა მრავალი ქართველის
 გულში, რომელნიც სიფხიზლით უცქერდნენ ცხოვ-
 რების მიმდინარეობას, გამოიწვიეს, მსგავსივე

ღვთიური გრძნობები... და ასეთი ღვთიური
 გრძნობების მოძღვარი მგოსანი ნამდვილად რას
 განიხდის დღეს? სწორედ იმას, რასაც ამბობს
 თავის სიმღერაში:

„არც ტანთ მაცვია, არც ფეხთა,
 დავდივარ დაობლებული.
 მეც იმათ ჯოგვიღამა ვარ,
 ვინც ს-ღარიბით ცნობილა.
 ამ წუთისოფლის თორენში
 ბევრი სხვა გამოცხოვილა
 ჩემს გარდა, ასეთს ყოფაში
 მრავალი სხვაცა ყოფილა.
 ყველას სამარე მიგველის,
 ვინც დედის მუცლით შობილა...“

ასეთის საზოგადოდ სვედრი დიდ ბუნე-
 ბოვანი გვაშებს: მათთვის სიღარიბე და ხელ-
 მოკლებობა—ერთგული განუერგელი შეგობარია...

ილ. ფერაძე

ტბის სირცხვილი

— რის გრცხვენია ტბავ?!

ნუ თუ შენმა დაწვებამაც იგრძნო
 უმანკო სირცხვილი!.. ნუ თუ შენმა
 გველმა და შფოთმა გულმაც იგრძნო სულის
 შეტაცება???

ნუ გრცხვენთან ტბავ !! შენ თვით სირ-
 ცხვილს არცხვენ შენი ურცხვისირცხვილით.
 თურც გაქებდი და კიდევ ვაქებ შენს
 ტბიურს მშვენიერებას, მაგრამ არც გაკიც-
 ხვი აგაშორებ.

ნუ არცხვენ ბუნების გერო შენი ურც-
 ხვი სირცხვილით უმანკო ზღვას!!! შენს
 გულში ქვეწარმავალთ გარდა ვერა ჰბუღობს
 რა!

— შუშუშ!. ტბა — ტალოები

რად ჰშხუი ტბავ? განა შენც შეგიძლიან
 ზღვასავით მშვენიერად გამოსთქვა გულის
 წყრომა? შენ ჰბაძავ ბრმად ზღვას, უბედუ-
 რო, და მით შენი მიბაძვაც უბედურია.

— სსსს!.. ტბა — სიო.

რად ჰსისინებ გველივით გულბოროტო!
 შენ თავშესაქცევად შეგქმნა განგებამ. შენ

სამოთხიდან განდევნილი ზღვის ნაწილი ხარ,
 შეჩვენებულა! ნუ ჰფიქრობ ოდესმე ზღვის
 მშვენიერების დამარცხებას ელისო. მშვენიე-
 რი ხარ, მაგრამ, გული გაქვს შხამიანი და
 თბილი. ზღვაც მშვენიერია, მაგრამ იგი შენ-
 სავით გულჩათხრობილი და შენსავით გარყ-
 ვნილი მხურვალე გულის არ არის. შენი
 ნავთივით მოლივლივე ქავლი ზღვის ცისარტ-
 ყელის მოციალე ქავლს არ ედრება.

მაშ რის გრცხვენთან ტბავ?! სირცხვი-
 ლისა?

ვიცი! შენ მზის უმანკოების გრცხვენთან,
 გველ-ბაყაყთ ბუდევ, და სკლილობ, რაც შეიძლე-
 ბა, მალე ჩამორცხვო ძოწვეულის სიწითლე შენს
 კიდეს. შენ მისი ამომავალი სხივები გაშფო-
 თებს და ჩამავალი ციანგი გასისინებს, და
 მაინც მშვენიერი საზიზღარი ხარ, ქვეწარ-
 მავალთ აქოთებისას მწუხრის ჟამს. მაინც
 მშვენიერი და მასთანვე საზიზღარი ხარ, რო-
 დესაც გუნდრუკივით აიკმევი, ანაცრები
 განთიადისას და შენს მიერვე ახრჩოლილს
 ბურუსში დადნები, გაიხრწნები და მერე მცე-

ნარეთ ვერცხლის წყალს აპყურებ ხოლმე. შენ ლოცულობ იმ დროს თავს ბურუსის ნაცარ წაყრილი, ბურუსის ლეჩაქ მოხურული? მაშ რას ჰგავს ის საიდუმლო მკრთალი ძალა, რომელსაც შენ მიმოაბნევ ხოლმე? ალბად მთვარე გიყვარს, პირბადრი მთვარე და მის წმიდა სანთელივით მღვენთავს შუქს ემშვიდობები და მაინც მიყვარხარ, ვინაიდან მე მსურს „საზიზღარი შევიყვარო, რადგან საყვარელი თავის თავად საყვარელია.“

ღემნა შენგელაია

**არის თუ არა ქართული
თიატრი—კათული?**

(იხ. „თ. და ც.“ № 22)

III

აიღეთ ჩვენი სტუდენტობა. ყველა უკმყოფელია მათი, ყველა აღნიშნავს მათ სიზარმაცეს, დაუღვერებას. არ შრომობს ქართველი სტუდენტი, გვესმის ყველასგან. შერე რატომ? რა მიზეზია? იქნებ ნიჭი, გამჭრიახობა ხელს არ უწყობს? ან იქნებ იგი ვერ გრძობს თავის დანიშნულებას. ან იქნებ მასში არა სჩქეფს სემპობლესადმი სიყვარული. გონიათ სურვილი არა აქვს? არ უნდა? თავს არ იწყუებს? მაგალითს მოგიყვანთ. მე შევას საუცხოვო, ძვირფასი მეგობარი. წყნარი, მშვიდი, იგი არც სვამს, არც სწევს თუთუნს, ქაღებს ხომ ცხრა მთას იქით გაურბის. მისი სურვილია მხოლოდ მეტნიერების შესწავლა: დაწიბი ქონებით, იგი უკანასკნელ გროშს არ ზოგავს ამა თუ ამ წიგნის შესაძენად. მაგრამ რა? ეს ძვირფასი, მაღალ მიზნით გატაცებული ახალგაზდა მთელი რვა წლას განმავლობაში, მხოლოდ ფიქრობს, გეგმას-გეგმავს და გულის იმის შესახებ, თუ რა გვარად შეუდგება სვალე—დიდიდან მუყაით მუშაობას. და სულდგმულობს მხოლოდ მომავალ მუშაობის სურვილით. ასეთივეა ცოტად თუ ბევრად ყოველივე ქართველი სტუდენტი და მასთანაც ქართველი საზოგადოთ. გამოჭკითხე გულახდილად აუდიტორიაში ახლად შემოსულ ყოველს ქართველს, რა სურვილით მიდის იგი უნივერსიტეტში. პირველი მისი ნაბიჯი ცხად ჭეობს, რომ სურს მას შეცადინეობა, სწავლის

შეძენა, მუშაობა, მაგრამ დიდი ხნით კი არა, გავს დრო და მას უნივერსიტეტშიც ვეღარ შესწავლით.

და ამგვარი ტიპი შეუძლებელია სხვა ერის ახალგაზდათა შორის. მსურს, მინდა, ტვინიც მაკრის, გულს მივლავს, ვიტანჯავი, მინდა ვიმრომია, მაგრამ ამაოდ—არ შემიძლიან. არ შემიძლიან შიტომ, რომ ავადმყოფა ვარ, რომ გორც ტიპი. ზხრი საზრობს, გულსა სურს, მაგრამ ეს სურვილი მოქმედებაში ვერ გადაგვიყვანია. შერე? შერე ჩავიქნეთ ხელს და ვამბობთ: „სულ ერთია რაც იქნება—იქნება“. ა. იხევე ის მომენტი. აქედანვე იწყება სიცილი და ხარხარი ქართველისა.

არ გვევს ჩვენ მთელი, მედგარი, მაგარი პიროვნება,—აი ტრეგედია საქართველოსი.

ვის არ ესმის ჩვენში, რომ დღეს დღეობით საქართველოს ხსნა მრეწველობის და კომერციის განვითარებაშია. ვის არ ჰსურს ამ დარგის აღორძინება ჩვენში. შერე შეუდგა ჩვენი ინტელიგენცია ამ გზის წინსვლას? არა, იგი ღამობს, მაგრამ ამაოდ, მას სურს, მაგრამ არ შეუძლიან. ამგვარია არა მარტო ახალგაზდა ქართველი, არამედ ყველა ჩვენგანი. ჩაიხედეთ ყველამ თქვენს ცხოვრებაში გულდათ, გადასინჯეთ იგი და დაშკრწმუნებით, რომ ეს ასეა.

შერე ჩვენმა თეატრმა განასახიერა თუ არა სტენსე ჩვენი ასეთი თვისების ქართველი? მაგრამ ჯერ თვალი გადავავლოთ რუსეთისა და უცხოეთის თეატრებს.

ალექსანდრე ანბეტელი
(შემდეგი იქნება)

წ ა მ ე ბ ი ს ზ ო ვ ა ზ ი

IX სიჩუმის ტრაგედია.

მსურდა შემექმნა ახალი რამ და კალამი ავიღე ხელში. სულმნათ ხელოვანთა სურათები, რომელნიც ჩემ ოთახის უფერულ კედლებს ამშვენებდა, ნაღვლიან ღიმილით თითქოს ასე მეკითხებოდნენ:

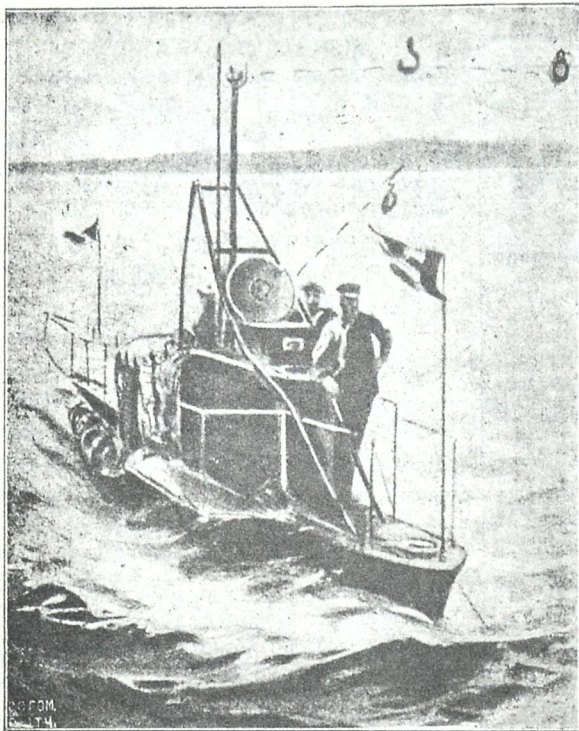
— რას დაწერ იხეთს, რომ ჩვენ არ გვეთქვას?

ულონოდ დაეცა კალამი ცისფერ ხაზზე. თავს ძალას ვატანდი. ვეძებდი ახალ აზრს, ახალ სიტყვას, ვით ბედუნი უღაბნოდან თავის დამღწვევ გზას. ამაო იყო ყოველივე ცდა. ვიტანჯებოდი, უაზრო წერტილებით ვავსებდი რვეულს. ამ დღიდან ნელ-ნელ ინაკეთება ჩემი სიჩუმის ტრაგედიის დასაწყისი.

მიხ. ბოჭორიშვილი

წყალ-ქვეშანავი

(სუბმარინა)

წყალ-ქვეშა ნავი ზღვაზე

ამ შესახარავ ომში ქვეყნიერების ყურადღება მიიქცია წყალქვეშა ნავმა. დღე ისე არ გავა, დებეშეზმა ამბავი არ მოიტანოს ამა და ამ ნავმა ესა და ეს გემი დასძირაო განა ისეთი რა არის ეს ნავი, რომ უზარ-მაზარ ჯავშნიან გემებს ერევა? ამის დაწვრილებით განმარტებას ფრიად ბევრი დრო და ალაგი უნდა, ჩვენ ვეცდებით მოკლედ ავხსნათ.

წყალ-ქვეშა ნავის გაკეთება-გამოგონებაზე დიდი ხანია რაც ცდილობდნენ ინგლისელი ბორნი 1578 წ. და ვან-დარე-ბელი მეჩვიდმეტე საუკუნის დასაწყისში; ფრანგი დე-ზონი 1653 წ., პაპინი 1689 წ. სიმენსი, ამერიკელი ბიუტენელი 1776 წ. და სხვანი, მაგრამ არც ერთი მათი გამოგონილი ნავები არ გამოდგა და თავის მიზანს ვერ მიაღწიეს. მხოლოდ როცა ისეთი მანქანები გამოიგონეს, რომლებიც ნავითა და ბენ-ზინით მოქმედებენ, საქმე სულ სხვანაირად

დატრიალდა. ახლა ყოველ წელიწადს უფრო და უფრო აუკეთესებენ ამ ნავებს და დღევანდელი წყალ-ქვეშა ვალი ნავი ფრიად საშიშ საომარ იარღს წარმოადგენს.

ამ ომში ხომ სწორედ საკვირველებასა სჩადინ ეს ნავები: ყოველ დღე უზარ მაზარ გემებს სძირავენ. და განა უბრალო სავაქრო და სახლხო შეუთარადებელ გემებს ერევა და ჰლუპავს? არა, იმისთვის სულ ერთია როგორი გემიც უნდა იყოს: სავაქრო, სახლხო, თუნდ შეთარადებული საშინელი ზარბაზნებით საომარი კრეისერები, ჯავსნოსანნი და დრედნოუტები. წყალ ქვეშა ნავი ჩამოთვლილ გემებზე გაცილებით პატაა და ამიტომაც უწოდეს მას ნავი. შიგსულ 5-8 კაცი ეტევა დიდის გაქირვებით: ერთი კაპიტანია, ერთი მისი თანაშემწე, ორი მექანიკოს-ინჟინერი, ერთი ყუმბარის მტყორცნელი. ამათი ჯანსაღობა წინდაწინვე შემო-

წმებულია ექიმებისაგან, რადგან გულ-სუსტნი, გულ-მავიწყნი და მსმელნი ამ ნავებზე ყოველად გამოუსადეგარნი არიან და მვენებლობის მეტს ვერაფერს გააკეთებენ. როდესაც წყალ-ქვეშა მვალი ნავი ჩვეულებრივ სამზავრო გემის გვერდითა სდგას, იმოდენადა სჩანს, როგორც კამეჩთან კუ! და უზარ-მაზარ ჯავშნიან დრედნოუტთან ხომ რწყილის ოდენადა სჩანს, მაგრამ ამასაც ზღვის ძირისაკენ მიაბძანებს ხოლმე!

თანამედროვე წყალ ქვეშა ნავი სიგრძით 250 ფუტია ანუ ჩვენებურად 100 ადლზე ცოტა მეტი; სიგანით 30 ფუტია ანუ 12 ადლი; სიღრმით ანუ სიმაღლით 35 ფუტი ანუ 15-16 ადლი. ფორმა ციგარისა აქვს (გრძელ ბადრიჯანს ანუ სწორე კიტრსა ჰგავს). გაკეთებულია ფოლადისაგან; გვერდები ძალიან მკვიდრი და სქელეები აქვს, რომ როცა ზღვაში ჩაიმალება, წყალის სიმძიმემ არ გაქ-

ყლიტოს. ზემოდან მოაჯირი აქვს შემოვლენ-
ბული; შუა ადგილას (ბ) მალლა, საცა ხუ-
ფია ახლილი, ნაეში კიბეა; ამ კიბით მეზღ-
ვაურნი ამოდინ და ჩადიან; ხოლო როცა
ჩადიან ნაეში და ნაეი ზვირთებში უნ-
და ჩაეშოს, ამ ხუფს, სასუნთქავ დ, სანათურ
ფანჯრებს მაგრა ჩაჰკეტავენ ხოლმე შიგნი-
დან, რომ არსიდან წვეთი წყალი არ შევი-
დეს, თორემ თუ დაჩქარდნენ და სადმე ღია
დარჩომილ ადგილიდან წყალი შევიარდა ნაე-
ში, იგი მაშინვე დაიდრება და ყველანი
დაიღუბებიან. ამიტომ ამ ხუფების მაგრა ჩა-
კეტვას დიდი მნიშვნელობა აქვს და დიდს
ყურადღებთაც ექცევიან.

როცა ნაეის გარშემო ჩაკეტავენ და ძირს
ეშვებიან, ორიოდ საათის შემდეგ შიგ მო-
სამსახურეთ სუნთქვა ძალიან უძნელდებათ,
სცხელათ, ოფლი მოსდით და ძილი ერევათ,
რადგან ჰაერი გუბდება, მძიმდება და ფუქდე-
ბა. ამიტომ ისინი ყოველთვის სცილილობენ
ზღვაში დიდხანს არ დაჩნდნ და მალე ამოი-
ყურყურმგლოვონ სასუნთქებლების გასაღებთ
და ჰაერის გასაწმენდათ.

როცა ნაეი ზღვაზე დასტურავს, მაშინ
იგი მუშაობს ბენზინის შემწეობით დიზელის
მანქანით და შეუძლიან საათში 35-40 ვერსი
გაიაროს, ხოლო როცა წყალ ქვეშ მისტუ-
რავს, მაშინ, რასაკვირველია, წყლის გარ-
ღვევა უფრო ძნელია და საათში 20-25 ვერ-
სის მეტს ვეღარ გადის. როცა ნაეი ზღვაში
ჩადის, მაშინ დიზელის მანქანაა შეაჩერებენ
ხოლმე და აკუმულიატორების შემწეობით
მოძრაობს და მოქმედებს.

პირველ ხანებში გაკეთებული ნაეები
ზღვაში დიდხანს ვერა სძლებდნენ და ჰაერის
გამოსაცვლელად ხშირად უხდებოდათ მალლა
ამოსვლა, ხოლო დღევანდელი ნაეი 12 საათ-
სა სძლებს და შეუძლიან ასი ფუტის ანუ 40
ადლის სიღრმეზე დაეშოს ხალხიკ მეტი ეტევა

ძირზე დასაშვებთ ორნაირ საშუალებასა
ხმარობენ. პირველი ძველი საშუალებით:
გააღებენ ხოლმე ნაეის ძირში ხუფებს, წყა-
ლი შედის შიგ, ნაეი მძიმდება და ნელ-ნელა
იძირება, ხოლო როცა მალლა ამოსვლა უნ-
დათ, ამ წყალს მანქანების შემწეობით შიგ-

ამომარნი ძმანი ბატაშაშვილნი

ჯარისკაცი ესტატე უნტ.-ოფ. ილიკო
ტყვედ წაყვანილი გერმან-ოსმალეთთან ბრძოლაში
ნელების მიერ. (მზახვი) მოკლული (ასოთამწყობი)

ნიდან გამოაშხაბუნებენ, ნაეი დასუმბუქდება
და მალლა ამოვა; ამ საშუალებას ახლაც
ხშირად მიჰმართვენ ხოლმე; მეორე და სულ
უკანასკნელი ახალი მექანიკური გამოგონე-
ბით ასეა: ნაეის წინ და გვერდზე, ისეთი მოწ-
ყობილება გაუკეთეს, რომელთა შემწეობით
მუშაობის დროს საჩქაროდ დაეშვება ხოლმე
ძირზე.

მ. იანქო
(დასასრული იქნება)

მშირი-სარდალი

(გაგრძელება. იხ. „თ და ც.“ № 23)

მოქმედება ამოთხ

მინასტრის ბადი უკან ქვიტკირის გაღვაწია.
გაღვაწისში, ცოტა მარჯვნივ, დატანებულია მო-
ნასტრის ეზოში შემოსასვლელი პატარა კარი;
კარის ორსავე მხარეს ქვის დასაჯდომია.
გაღვაწისის ზემოდან მოსხანს ეკლეისა და სხვა
შენობები წინ ცოტა მარცხნივ, მწვანით შემო-
გარგნილი ტალავრია, სადაც ხის სუფრა და
სკამ-ლოჯინი დგას. სადამოხანია და თანდათან
ბნელდება. ნინო ზის დია კართან და ეზოში
იხედება: თან დვივის და მოუთმენლობა ეტ-
უობა. რამდენისამე ხნის შემდეგ ეზოდან შე-
მოდან ერასთავი ხმდით ხელში და ორი მსა-
ხური; ერთს მათგანს სული უკიდია ერასთავის-
თვის და ისე მოჭყავს, შეორეს პატარა ბოხი-
უჭირავს.

ნინო (მიუგებებს ერისთავს და მდეღვარებით)
ვიცი რა იქნა?!

ერისთავი შეილო, არ მოდის!..

რა ვქნა? ვერაფრით ვერ დავაჯერე,
თუმც ერთობ ბევრი ველაპარაკე:
ხან გაუჯავრდი, ხან მოვეფერე!..

ნინო რა ვქნათ, მაშ, ახლა?..

ერისთავი რაღა უნდა ვქნათ?..

უნდა დავბრუნდეთ ხელ ცარიელი;
სხვა არაფერი არ დავგრჩენია.

ნინო და აქ დავტოვოთ მამულის მხსნელი?!
ოჰ, არა!.. მე ვსთხოვ!..

(ეზოში შესვლას აპირებს)

ერისთავი (სეღს მოჭკიდეებს) შენ რას განდები,
როცა ვერც მე და ვერც წინამძღვარმა
ვერ-რა გავაწყვეთ?.. სთქვა, ვერ
წამოვალ,

თუ არ დამრთოო ნება დედამა
და დედა მისი, როგორც ამბობენ,
არაფრისათვის არ დითანხმდება,
ისეა თურმე გაკერპებული!

ნინო მაინც ვცდი კიდევ, რა გენადღვება?
(ანიშნებს მისხურს, ბოხსა რომ უჭირავს, გაჭ-
უვეს და მიდის. მისხური გაჭყუება)

ერისთავი ვაი ჩვენს ყოფნას, რომ
ქაბუკ მწირის

ამარა დავრჩით, - მას ვებეწვებით
სარდლობასა და არც ის თანხმდება!

(ცისკენ) ოჰ, ღმერთო, ასე რისთვის
ვისჯებით?..

(დაჯდება, შეისწინს სეღიდან კრიაღოსანს და
თამაშებს. რამდენისაშე ხანს შემდეგ შემადის
მართა და, თავდახრილი, უახლოვდება. ერისთა-
ვი დაინახავს და მდეღვარებით თაფისთვის)
ის არის!..

(მართა ყურადღებას არ აქცევს ერისთავს და
მონასტრის ეზოში შესვლას აპირებს. ერისთავი
მართას)

მართა!..

(მართა შეკრთება, დადგება და გატყუებული უუუ-
რებს. ერისთავი ცოტა ხნის შემდეგ)
მართა არა ხარ?..

მართა (მდეღვარებით) დიად, მართა.

ვარ. შენ ვინ ბრძანდები?..

ერისთავი ვეღარ მიცანი?.. თუ არ
გსურს, მიცნო?..

ერისთავი ვარ და გეხვეწები
ჩემი და მთელი ერის სახელით,
რომ ომში წასვლის მისცე შეილოს ნება!
ჯარი უსარდლოდ დარჩა და ღირსი
ალარავინ გეყავს!..

მართა (აღშოფოებით) არ შეიძლება! —
უნდა ხვალ ბერად ის აღიკვეცოს!

ან-კი ვით შესძლებს მწირი, საწყალი,
ვინც ღვთის ვედრებას მხოლოდ
სწავლობდა,

რომ ღირსეული იქნეს სარდალი?..

ერისთავი მაგისი ფიქრი ნუ გაქვს: ის
ჯარსა

მტრის წინააღმდეგ კი უწინამძღვრებს,
ვის ძარღვ ბშია ც სახელოვანის
სარდლის ოთარის სისხლი ტრიალებს!..
თვითონ განგებამ ის დაგვინიშნა;
ჯარმაც ერთის ხმით დასახელა
და ნუ თუ ახლა შენ იტყვი უარს? —
არა გსურს ქირში მყოფ ქვეყნის შეველა!..

(მცირე ღუმიდის შემდეგ)

საკვირველია, ქართველ ქალს ვგრე
როგორ დავებწო გრძობიერება,
რომ შეილო მტრისგან გარს შემორ-
ტყმულის

მამულის მხსნელად არ გემეტება?!

მართა (გაცხარებით) როდესაც მწამდა,
ჩემო ბატონო,

რომ ჩვენი მხსნელი სისხლის ღვრა იყო,
მაშინ უარიც არ მითქვამს, ჩემი
შვილი ქვეყნისთვის რომ მომკვდარიყო,
და დამეხოცნენ, იცი კიდევაც,
ქმარი და ორი ვაჟი ბრძოლაში!..

ღღეს მხოლოდ ერთი შევილია დამრჩა
და, რადგან ხსნასა ვხედავ ლოცვაში,
მე მას საომრად ვეღარ გაუშვებ!
მაცხოვარმა სთქვა, სასუფეველი
ღვთისა ეძიეთ მარტო და სხვა-კი
ზოგეცემათო თვითვე ყოველი!

მეც მინდა, ჩემი უკანასკნელი
შვილი ამ მცნებას აღასრულებდეს
და სასუფეველის მხოლოდ ძებნაში
მთელ თვისს სიცოცხლეს განატარებდეს!..
არა, ტყუილად თავს ნუ იწუხებ:
იგი ვერ დასთმობს ღვთის სამსახურსა
და საიმსოფლო მოღვაწეობას

ვერ ანაცვალე მს სოფლიურსა...
(შემოდან ნინო, საერთო ტანისამოსში გამოწყობილი გივი და მსახური)

ნინო (ვერ ამჩნევს მართას და შემოსვლისთანავე, გახარებული)

მამა, ჰა ჩვენი მწირი — სარდალი!..

მართა (დაინახავს გივის და საშინელის ხმით) აჰ! . სიზმარია ეს, თუ ნამდვილი?!

(მიდის და ხელს ჭკიდეებს გივის)

გიორგი, შენ ხარ?..

(ტანჯვით ცისკენ) ღმერთო!..

(გივი საშინლად დედას მართა ნინოს) ოჰ, გინდათ,

მაინც და მაინც წამართვათ შვილი?..

ნინო (ღიწკვლედა), ჰო, მართალია, შენი შვილია,

მაგრამ ეკუთვნის აგრედვე სხვასაც!

მართა (განხსლებით) ვის? ვის ეკუთვნის?.. ეგების შენცა?..

ნინო მეც. . სამშობლოსაც, მთელ ქვეყანასაც! .

მართა ოჰ, არა, არა! ეს მე ეკუთვნის მხოლოდ და ღმერთსა!..

(ხელს მოხვევს გივის)

გივი (ტანჯვით) დედა, ვკირდები თურმე სამშობლოს და, რომ დაუთმო მას ჩემი თავი, გთხოვ... გვედრები!..

მართა ვალმოხდილი ვარ მე სამშობლოსთან!

მას უძღვენ ქმარი და ორი შვილი: მამა შენსა და ორ შენს უფროს ძმას ერთ დღეს ხვდით ბრძოლის ველზე სიკვდილი!

გივი მაშ, მით უფრო არ უნდა ვეცადო, რომ მამის ღირსი გავხდე მეც შვილი? სამშობლოს ვალი თქვენ მოგიხდიათ, მე ხომ ჯერ არა?..

მართა (ტანჯვით) შენც მოკვდე გინდა? .

გივი თუ საჭიროა ეს სამშობლოსთვის, რატომაც არა? დიდაც მინდა!..

მართა (ცრემლ-მორეული) მერე მე რაღას მიპირებ, შვილო?..

(მთხვევს ხელს, მიუერდნობა გულზე და სტირის)

გივი (საშინელის მდეღვარებისა და თავის თავთან ბრძოლის შემდეგ ტანჯვით). ოჰ, დედა, კმარა... კმარა!.. მშვიდობით!..

მივუღე მეც მკვდრად და მოიხენ ტანჯული სული ღვთის მიმართ ლოცვით!..

(გამოეშვება ხელიდან და მიდის ერისთავთან) **მართა** (სასოწარკვეთილებით) ოჰ, ღმერთო, ღმერთო!..

(მთელის სხეულით ათრთოლებული მიუერდნობა ხეს და არ იცის, რა ჭკნას)

ერისთავი (ადგება, ხმალს აძლევს გივის და გრძნობით)

შვილო, ეს ხმალი მიჩვეულია მტრის მუღამ ხოცვას; დღეს ღვთის განგებით, შენ გერგო და ჩვენც

შენგან მოველით სამშობლოს დაცვას!..

გივი (გამართლებს ხმალს და მდეღვარებით) თუმც მაშინებს, რომ, გამუცდელი, მოვალეობას ვკისრულობ ასეთს, მაგრამ თავდებად პატიოსნებას გაძლევთ აქ ჩემსას და იქ მალაღ

ღმერთს, რომ არც ამ ხმალსა, გმირთა ნაქონსა, და არც ჩემ თავსა არ ვაქმევ სირცხვილს და, თუ ვერ მივცემ ჯარს გამარჯვების, ვასწავლი მაინც ღირსეულ სიკვდილს!..

(ხმალს წელზე გაიკეთებს და თავდახრილი დგას. მოისმის ზარის რეკა)

ერისთავი (მონასტრისკენ ხელეზ-აწერობით) წმიდა გიორგი, ძღვევამოსილო, მიეც ჩვენ ჯარსა შენ გამარჯვება და დღემდის შენს მწირს, დღეს

სარღლად რჩეულს ამ ქაბუკს (ხელს გაიწვდენს გივისკენ) ქვეყნის დახსნით დიდება!..

(მართა ზარის ხმაზე გამოეკრევა და რამდენსაშე ნაბიჯს გსდისდგამს მონასტრისაკენ, მაგრამ შეუძრად ისევ დადგება და ჩაფიქრდება; შემდეგ სახე გაუბრწყინდება, მიიბრუნს ნინოსთან, მოჭკიდეებს ხელს და შეიუფანს ტლავგერში. ერისთავი და გივი ჯერ, გაოცებული, უფურცბენ მართას; შემდეგ ერისთავი ხელს მოხვევს გივის და ერთმანეთთან დახარაკით მიუფარებთან; მსახურნიც უკან გაჭევიან. ზარის ხმა შესწვდება)

ყუყუ მუხუკო

(გაგრძელება იქნება)

ქ ა რ თ უ ლ კ ო ნ ც ე რ ტ ო ე

მუსიკა გრძნობათა აღმძვრელი ხელოვნებაა მისი ძალა იმაში გამოიხატება, რომ მუსიკალური ნაწარმოების-და მიხედვით, გადავიშლის ემოციათა ქვეყანას, გრძნობათა სემეფოს, შინაგან ადამიანისა, — აი მისი სამოღობელი. ხოლო ღირსება კი, მუსიკალური ნაწარმოების, განტაცათ მრავალფერობით და ინტენსივობით განიზომება. რავდენადაც მძლედ შეარხევს ჩვენს შინაგან სტიქიას, რავდენადაც ღრმად ჩასწვდება ჩვენს სულს, მით უფრო მეტს ღირებულებას მივსწვრთ ამ თუ იმ მუსიკალურ ნაკვთს. აქ, რასაკვირველია, არ შეიძლება ზოგად კანონის მოცემა, საყოველთაო ფორმულის შექმნა. მუსიკის ველი, როგორც საზოგადოებრივი ხელოვნებისა, — ადამიანის შინაგანი მხარეა, გრძნობა, ემოციები, რომელნიც ვერ ვით გამოუცნობი რამ სთქვამს, აღმართულა ჩვენი ცხოვრების წინაშე. იგი წმინდა სუბექტიური რამ არის, თბიქტიურ სახე მოუძებნელი, და მიტომაც ზირადი ემოციათა-ვითარებაა მისი საზომი. ხოლო მუსიკალური ნაწარმოები, — ეს ხატია შემომქმედლის სულის თრთოვლის კადმოცემი, თუ შემომქმედი მეღანხოდის ნაბადშია გამხვეული, თუ ფელეგმუსხადაა მის არსებაში მოქცეული, მისი შემოქმედებაც ბნელია, ზირქუში, ცივი. ხოლო თუ წინააღმდეგ, ხალისიანია, შემოქმედებაც აგვარ ბეჭედს ატარებს. როდესაც მოცარტი სწვრდა თავის „რეკვიემს“, ანუ მიცვალებულზე საკლობელს, მან მთელი განტაცა შიგ ჩააქსოვა და სიკვდილი ააღაზარა. რატომ? მიტომ, რომ შავი კაცი, რომლის შეგვეთითაც სწვრდა იგი „რეკვიემს“, არხვედა მისი სულის თანაბრობას, აგრძნობინებდა შიშს და სიცივეს, და თანაც წინაგრძნობდა სიკვდილის მოახლოვებას იმავე შავი კაცის ხელით. ვეკლა ეს მოცარტმა შიგ ჩააქსოვა თავის ნაწარმოებს, და ჩვენც მისი მსმენელნი გრძნობის თვალთ ვხედვით მთელ ვითარებას მოცარტის შემინებულ სულისას. მაგრამ როდესაც რიხ. ვაგნერის რომელიმე თხზულებას ვურს უკვებ, გრძნობ ვევე სხვა ქვეყანასთანა გაქვს საქმე. იქ, ხვერდოვან ბაღასზე, ტუის ზირად ჭხედავ თხელ ღეჩქში განხვეულ შიშველ ქალებს, რომელნიც ვნების აღმძვრელ ცეკვით გვეღებინ

გარშემო, და მზიურ სიცხველით გითბობენ გრძნობის წყაროს. და აქ თვით ვაგნერის სტიქიაც თვალწინ გვეშლება.

მაგალითებისთვის შორს ნუღარ წვავთ. ჩვენს ცხოვრებას დაუბრუნდეთ, და იქიდან აზოვკობით მაგალითები. გავისხენოთ ბ-ნ სანდრო კავსადის კონცერტი. მაგრამ განსოვდეთ კი, რომ აქ შემომქმედი ჩვენი ხალხია, და სიმღერათა ხსიათით თვით ხალხის გულს გადაშლით და წაიკითხავთ ხომ განსოვთ „ურმული“? ხომ განსოვთ მისი მომჭადობელი სევედა? ვრუ, ჩახვეული ხმები ნელი მთქმით სწვლებიან ცხოვრებით დანაგრულ გლეხის ზარს, და თან აზოვქვთ მის გულში მოხდკავებული კვნესა. დიღანებს მეურვე და, ვით გლოვის ზარი, ექსოვება ტუე-ჭალებს, მთიდან-მთასე გადადის და სადღაც შორს, შორს თბდად იკარგება. მაგრამ არ გეტონოთ, რომ იქ მხოლოდ სევედა იუთ უმივდობის და სისო-მიხდილობის არშია შემოვლებული. იქ მძლედ სტემს სიტაცხლის ნაკადი, და სევედის ძათს გვერდში მისდევს სვიადობის ხსიცი. იქ ცნაურდება ძალა გლეხისა, რომელიც გამუღ კვნესაში მანც გულს ამღერებს, და სსიტაცხლო ენერჯიას ასაზრდოვებს. მთელი ზღვა სადი სევედისა გადაგვიშალა არავისზირულმა სიმღერამ „ზამთარიო“, რომლის წარმტაცი მელოდია ნელა შემოიჭრა ჩვენს არსებაში და თითქმის მართლა ზამთრის სიტცივე გვაგრძნობინა. „ქალსა ცრემლი სცივოდლა“ — არც კი იუთ საჭირო ეს სიტყვები. უცხო მელოდიები ამ სიმღერისა თვითვე ცრემლს ღვრიან. „რამორეა“, „საღამს გიძღვის“, „რანგალა“ კი სულ სხვაგა ხსიათისანი არიან. იქ ხალხის ჭენია ცეკვავს, თამაშობს, სტის, რბის, და ვით ცეღქი კუზიდონი დასრიალებს ჭურის ტალღებში. საუცხოვოა ნ. სულხანიშვილის „დაიგვიანეს“ — არია „ზატარა კანდიან“, მაგრამ გადასხვაფერებით ნამღერს ელოერი დაავლდა. აქ არ შეიძლება სათათოდ გარჩევა ვეკლა სიმღერისა. უნდა ვსთქვა კი საზოგადოდ, რომ ამ სიმღერებშია მოქცეული ჩვენი ისტორია, კულტურა, ზნე, ხსიათი. გადაშალეთ

ივინი, ჩსწვდით მათ სიდრმეს, და ქართველი ერის მდიდარ წარსულს მკაფიოდ დაინახეთ და მიტომაც უნდა ვუმაღლოთ ბ-ნ სანდრო კავსაძეს, რომ მან გადაგვიშალა ჩვენთვის უნიანი ქვეყანა, თუმც ქართული კა, და უძღვებდ დაგვაწავთ ქართველ ხალხის წარმტარ წუაროს. მან გვიმღერა ჭანკები, აკვადელვა, შეგვარსია, ესთეტიურ ემოციათა უმაღლეს საფეხურზე მოგვაქცია და ესთეტიური ექსტაზი განგვანდევინა. ეს იყო მისი პირდაპირი მნიშვნელობა, ე. ი. ესთეტიური ტკბობა. მაგრამ აქედანვე გომოდინარეობს სხვა რამ, რომელიც ესთეტიურ რეალში აღარ შედის, და რომელსაც ქანდაკების, სწავლის ჩსათათი აქვს. ეს ის არის, რომ ამ კონტრტით მან ნათლად დაგვანახვა, თუ რაოდენად მდიდარნი ვყოფილვართ სულთ, და რაგორ დაგვანახებულნი დავიარებით. რის ხილვა, რის მოსმენა შეგვძლება და ვერ ვისმენთ. რა გვეჩინა და კი არ ვიცით. ეს კომპ. კ ფოცხეგრაში აღმა ნაღლად გვანვენა და თეორიულად, რაგორც მტოდნემ, საკმაოდ დაგვისაბუთა, ეს საზოგადოდ. ხოლო რაც შეეხება შესრულებას, თუცთ კავსაძეს სასიამოვნო მასსამენი ხმა აქვს, და უნახეს ხმათა-ბეგრის უნახესად კადომტეში უოფილა. ხმის მიმოქცევა ქართულ-აზიური აქვს, ეგროპაზმით შეურყველი. ეს კი ქართულ ჭანკებს, ქართულ კოლორიტსვე უნახავს, და ჭქმინის სრულ სურათს. გუნდის ხმები არ ვარგან. ეს დიდი ხნის მარა ჩვენი ცხოვრების და როდის ეშველება, - არ უჩანს თავი მშენებური იქნებოდა სურათი „დღეობა“, დეკორაციები რომ ისე უმთანი არ ყოფილიყვნენ. ვსარგებლობ და უნახებ ბ-ნ დ. კ-ძეს, რომელმაც უსაქართველოსა შეთერთმეტე ნამერში „უფუღარობის“ და „კარიატურისა“ სახელით მახათლად ეს სურათი. არავითარ „უფუღარობის“ აქ აღგილი არ ჭქმინა, და არც რაიმე „კარიატურაზე“ შეიძლება ღანარაკი. ეს იყო ცოცხალი სურათი და სემო-მოყვანილი ნაკლი რომ არ ჭქმინოდა, უმწიგვლო სურათი იქნებოდა. არც რაიმე შახლონზე და უღანათობაზე შეიძლება საუბარი. ეს სურათი იყო, და უივილ-ნივილიც მატომ იყო საჭირო. ჩემი წერალი კი იმით მსურს დავამთავრო, რომ სუდამეტად სასურველია ამგვარ ფართო შინაარსიან კონტრტების

მართვა. ეს ესთეტიურ ტკბობის წუაროდ იქნება და ეროვნული სკოლაც. აქ მოიგონებს ქართველი ქართველობას, აქ ჩსწვდება ერის სულს, აქ ესრეულება ერის ორგანიზმს, აქ გაიზიარებს მის ზრახვას, მის ცენტხს და ნებისთ თუ უბღიეთი უძღვბი შეილი დედას დაუბრუნდება.

ვაზ. კოტეტიშვილი

ქართული სახიობა

ქართველ მახიობთა ამხანაგობამ

სახლ სახლში 5 ივნისს წარმოადგინა ასტეგარდის „ლეკის ქალი გულჯავარ“. მიესას მოუმზადებლობა ეტუობადა. გულჯავარის როლს ასრულებდა ნ. ჩხეიძე, ვახტანგისას — ი. ზანდალიშვილი, რამაზის — აღ. იმუდაშვილი. ამათ გარდა სხვანი მოისუსტებდენ. კარგი ტეხი იყო გ. ფრთხისპირელი. ვოდდეილში ი. ზანდალიშვილმა ეობოს აღსრულებით ბევრი აცინა საზოგადოება.

— ლ —

სახალხო უნივერსიტემა სახლხო

სახლში 7 ივნისს გამართა „საერთაშორისო დილა“, ოთხ განყოფილებად. ასეთ დილებს ხალხთა ურთიერთ განცობა-შესწავლის საქმეში დიდი მნიშვნელობა აქვს, როცა ეველ ერის დაახსისათებელი სიმღერა-ტეგვანი თუ სხვა სრულის სინამდვილით და ხელოვნულად წარმოდგენილი. ამ დილაზე, თუმცა თათქმის ქართველობა დაესწრო, ქართული ცხოვრებანი საზოგადოებას გვანჩესა მხოლოდ მ. კავსაძის ძველისძველი სიმღერები. ბ-ნმა ანდრეევმა მოკლედ აუხსნა დამსწრეთ სახალხო მუსიკის მნიშვნელობა და ასეთ დილათა საჭიროება დღევანდელ პირობებში ჩვენს მრავალ ერთ დანახლებულ ქვეყანაში. რუსებმა - სღავიან-ზაგარსკის ლოტბარობით ხალხური სიმღერები გავგანეს, გაბტონებულ ერის სიღაღის მანგუნებელი, ოსებმა — ზოგადის ლოტბარობით თავისებური გამუფიარებო სიმღერები, თათრებმა — აღასკაროვის ხელმძღვანელობით — თათრული ხალხური ერთფერავანი სიმღერები, სომეხმა ნაღბანდიანცმა — სეგდის მომგვრელი კუნესა მრავალტანჯულ სომხის ერისა — „ჭოი შვილი“

და ოსმამბოლოა, დასასრულ — ქართველებმა — მ. კავსადის ლიტბარობით (გლეხურად ჩამოუღმა გუნდმა) იმდერეს . იმდერეს რომ ქართველი ჯერ კიდევ ღენს შეჭურებს, თავის ხეგდრს დასტორის, ჭლესავს და ჭლესავს ნამგაღს, მაგრამ ვერ გაუღესნია . ამ დიდის საუკეთესო ნაწილი იყო ახალგაზდა თათრის ადილ ხაიათოვის ტეკვა (თარაქაშა), ოსების ქაღვჯოა დაკვრა-სიმღერაზე ტეკვა, მ. უულიევის თათრული სტენები „მუღია“, ქართული გუნდის მეტეირის სიმღერა — ლექსები. ოსების ქაღვჯოა საუცხოოდ ტეკვამ ძახოვის ხელმძღვანელობით მთლად მოაჯადოვა საზოგადოება. ერთმა ოსმა ექვსი ხანჯლით ტეკვით ხომ გააღცა დასწრენი. კარგი იყო აგრედვე ოფანესიანცის მიერ ჭიანურზე დაკვრა თათრული „ჩარგა“ (რადც მიზეხით პროგრამაში სომხურად მონათლულია). ქმამატიანიანცმა რიალზე დაუკრა „ჩარგა“, იმდერა აგრედვე მსახიობქაღმა კ. მ. მიხაილოვი და კულჩინსკიაში.

„დიდა“ თითქმის სდამოდ გადაიქცა, როგორც ეს შენიშნა ერთმა დამსწრე მანდილოსანმა. სახ. უნივერსიტეტი დროს უნდა აფესებდეს და გასართობს ასე არ აჭიანურებდეს: ცოტა და რიგანი, — აი რა აზრს უნდა ემსახურებოდეს. ხალხი ნაკლებ დაესწრო, ვინც იყო უმეტესად ქართველობა.

უსავანო

სახალხო სახლში კვირა სდამოს, 7 იუნისს. კ. შათირიშვილის რეჟისორობით წარმოდგინეს „ქრისტინე“. სჩანს, ეს ზიესა ძლიერ უუგანს ხალხს, რომ მუღამ თეატრს გაავსებს ხალხი. ამ სდამოს შეგნიშნეთ ქალამნიანი სოფელი გლეხებიც, რომელთაც ოთს კაპეიკიანი თუ შაურანი ბილეთები ხუთხუთ შურად იეიდეს რომ წარმოდგენას დასწრებოდენ. თეატრი განსაკუთრებით ხალხით — დემოსით იყო სავსე. ზიესამ გუარინადა ჩაიარა, ანკანამ საუცხოოდ განახიერა ტანჯულ-გარეული ქრისტინე; ვ. ნინიძე (დათია), მ. რომანიშვილი (მარია), ო. ანტუნეცა (სონა), კ. რუის-ზარული (ნატალია), მ. ჭიანურელი (მიტუშა), ი. მინდიაშვილი (ლეკანა) და სხვანი თვისის შეთანხმებული თამაშით სრულს სურათს ქქმნიდენ. ტიზიური მიკიტანი იყო გ. ანაშვილი, მშვენიერი კინტოები ვ. რატიშვილი და აბო. ივერე-

ლი, მაგრამ ეს უკანასკნელი რომ გრითთ ისე არ იმასინჯებდეს ცხვირ-ზირს — უფობს. შესამე მოქმედების გადაშლაშებული ადგილები გაშალაშინებული იყო. საჭიროა კინტოები ადგილობრივ — ქალაქური სიტუევებით ალაშარაკან და არა შიგა და შიგ გურულ-გალიტერატურებულ კილოთი.

წინამძღვ — არი

აკაკის სალამომ სასახინო თეატრში 9 იუნისს საკამო საზოგადოება მოიზიდა. რეცენზიას შემდეგ დავბუქდავთ.

ვალ. გუნიას თაოსნობით სახალხო სახლში ოთხშაბათს, 10 იუნისს, წარმოდგინეს „ედმონდ კინია“ (სრულად). ზიესამ გუარინადა ჩაიარა, ხალხი საკამოდ დაესწრო. კინიას აღმასრულებელი ვ. გუნიას დამსწრეთ ხანგრძლივი ტაშით დააჯადოდავს.

წ —

ნაძალადევის თეატრში კვირას, 7 იუნისს ს. ზ. სვიმონიძის რეჟისორობით წარმოდგინეს ა. ცაგარდის „რაც გინახავს ვეღარ ნახავა“. 1 მ. შ. აქ. ძალიან სესტად ჩაიარა, ეტეობოდ რეჟისორის უუგანდებობა. აქვე უნდა უსაუვედეროთ ბნ ს. სვიმონიძეს თავის შეთხზულ სადღეკრძელსთვის: რა ადგილი ჭქონდა ეოფილ დეკორატორის შესანდობარს და მის ობლების დიდხანს სიტაცხოლეს?

მეორე და შესამე მოქმედება ზირველსედ უკეთ ითამაშეს. მოხდენილად შეასრულეს თავთავიანთი როლები: ქ. ნ. ს. გოგაშვილისამ (კატიანა), ბ. ნ. ი. გიორგაძემ (ზაქარია), ბ. ნ. კაბინაშვილმა (მოურავი) ბ. ნ. ა. ძაძაძემ (მსახური იმერელი), ბ. ნ. ს. სვიმონიძემ (გაყუა) და ს. დოდაძემ (საკუა). ავეტიქას როლში ბ. ნ. გ. გელიკურაშვილი ძალიან სესტი იყო ქ. ნ. — ს. გოგაშვილისას (ორმუსეს), ბ. ნ. ანტონ სვანიძეს (დავით) და გ. სვანიძეს (არტემ ივანიჩს) მოუშადაბლობა ეტეობდათ.

სოსო

ბაქოში სამხ სალიბ წრემ სომეხთ. კატო. მოყვ. სახ. დარბაზში 31 მაისს სახალხოდ წარმოადგინა „სოფლის გმირები“.

ზ. მტირიშვილის როლს ბ. ი. ინაური ასრულებდა. იგი კარგი იყო მხოლოდ ზოგიერთ ალაგას. ასეთი საპასუხისმგებლო როლი მის ძალას აღემატებოდა. ქ. ნი სალომეშვილი (ანაკო) უკეთესი იქნებოდა — ხმისთვის მოემატებინა: ხმადაბლა ლაპარაკობდა, სიტ-

ყვები ზოგჯერ სულ ვერ გაგვაგონა გარკვევით. ბ. ე. თალაკვაძე (მკლავაძე) ჩინებულად თამაშობდა, ხოლო არ უყარგოდა საამროლისოდ: ტანადობა, გრიმი და ტანსაცმელი. ბ. აკეთელი (ირაკლი) ნამეტარი ჩქარი გამოთქმა ხელს უშლიდა მის რიგიან თამაშს. ქ-ნი ინწკირველისა (ნინო, შემდეგ ბუხუსა) სცენაზე ძლიერ უხერხულად დადიოდა. ტიპიური ფინთისხაქ იყო ბ-ნ ა. ზაქარიძე დანარჩენები თავის პატარა როლებს რიგიანად ასრულებდნენ.

საერთოთ წარმოდგენამ, როგორც საჭირო იყო, მთლიანად ვერ ჩაიარა. იყო მრავალი წვრილმანი დეფექტები, რომლის თავიდან აშორება თამამად შეეძლოთ სახალხო წარმოდგ. მმართველთ რიგიანის მომზადებით. —უნდა აღინიშნოს, რომ ამ წარმოდგენას წრის მიერ წინად გამართულ წარმოდგენებთან შედარებით, უკეთესობა ეტყობოდა. სასურველია მომავალში დასადგმელი პიესა (ანონსი: მზადდება „უმიუშევარნი“ —ბელიოსა) მხოლოდ კარგად მომზადების შემდეგ დაიდგას.

დარბაზში მეტის მეტი უწესრიგობა სუფევდა ამ საღამოს წრის გაშვებამ ამ მოვლენას ყურადღება უნდა მიაქციოს

ბულისბაბა

დუშეთის საზოგადოების დარბაზში 24

მაისს დუშეთის სცენის მოყვარეთა წრემ გამართა მეორე წარმოდგენა დარბეულ აქარლების სასარგებლოდ. წარმოდგინა „სამშობლო“ დავ. ერისთავისა, მეტად ძნელი და რთული პიესა... არ გვეგონა, თუ დუშეთში „სამშობლო“ დაიდგმოდა (ტენიკუერის მხრით), მაგრამ აქაურმა სცენის მოყვარებებმა შეუძლებელი შესძლეს და მოლოდინს გადააქარბეს. მართალია, პიესა უნაკლად არ იყო დადგმული, მაგრამ თუ მხედველობაში მიიღება ის პირობები, რა პირობებშიც აქაურ სცენის მოყვარეებს უხდებოდა მუშაობა, მაშინ თამამად ითქმის, რომ პიესა თავის და კვალობაზე უნაკლად იყო წარმოდგენილი...

უმთავრეს როლებს ასრულებდნენ ბ-ნნი ა. ბერიაშვილი —ხიმშიაშვილს, ვ. სიღამონიძე—ქეთევანს, დ. კობიაშვილი—ს, ლეონიძეს, ლ. ხანდოელი—შაჰს და სხვ...

ბ. ა. ბერიაშვილმა (ხიმშიაშვილი) საზოგადოება აღტაცებაში მოიყვანა, რის გამოც იგი ტაშით დააჯილდოვეს... ვ. სიღამონიძე ქეთევანი პირველ ორ მოქმედებაში მოისუსტებდა, მაგრამ თან და თან გასწორდა და ბოლო მოქმედებაში, როდესაც ლევანი ჰკლავს, მეტად კარგი შეიქნა... ლ. ხანდოელს (ბერიძე) ქება არ უნდა, იგი დუშეთის სცენის დამამშვენებელია..., დ. კობიაშვილმა (ლეონიძე) თავისი დინჯი, აუჩქარებელი თამაშით ხალხზე დიდი შთაბეჭდილება მოახდინა. აშკარად ეტყობოდა, რომ შესმენილ-შეტკობილი ჰქონდა როლი. ა. ინაშვილი (დადიანი) ნამდვილი ლაღა თავადიშვილი იყო. იგივე გოგიას როლში—თავგანწირული მამულიშვილი. ორთავე როლი კარგად ჩაატარა. ს. ბერიაშვილმა თვისი დაკვირ-

ვებული თამაშით დაგვიხატა ნახი, მშვიდი, ავადმყოფი მეტად გულკეთილი ფაინოში. საჩუქრად ტაში და ყვავილები მიიღო. მ. ოსიტაშვილი (ისრაფილ), ს. კობახიძე (ისმაილ), ი. ფავლენიშვილი (ისკანდერ-ბეგ), სამაშვილი (დაუდ-ბეგ) და აგრეთვე სხვებიც კარგები იყვნენ, მასსიურ სცენებსაც არა უტირდა რა. საერთოდ პიესამ მწყობრად და მთლიანად ჩაიარა... ხალხი ბლომად დაესწრო და ძლიერ ნასიამოვნებიც დარჩა.. ანტრაქტებში ზურნა უყარვდა...

მზურვალე მადლობის ღირსი არიან: ბ-ნნი მ. კობიაშვილი მეუღლითურთ, როგორც ინიციატორები საქველმოქმედო წარმოდგენის გამართვაში, ვასო მამისაშვილი (სცენარისტი), ქრ. ფიცხელაძე (სუფლიორი) და უფრო კი ლადო ხანდოელი, რომელსაც დიდი უნარი და ენერჯია გამოეჩინა, როგორც პიესის მომზადებასა, აგრეთვე დეკორაციების დახატვაში. არავის დაეზოვა თვისი ძალა: არც სცენის მოყვარეებს და არც ხალხს, ყველანი ერთის აზრით შეერთებულნი იყვნენ და მოსულნიყვნენ დარბაზში თავიანთი დანიშნული მოქმე აქარლების დასახმარებლად... ამიტომ დუშეთის სცენის მოყვარეთა წრეს ვუსურვებ გამარჯვებას, წინსვლასა და მეტს ენერჯიას, რომ ძმობა-ერთობით და სიყვარულით სისტემატიურად ემართოს წარმოდგენები პატარა დუშეთში და ღირსეული ნაყოფიც გამოეღოს მის წმინდა, უანგარო დაწყებულ საქმესა...

ქანკაე

დ. ჯუგდიდში 31 მაისს ადგილობრივ ბიბლიოთეკა—სამკითხველოს სასარგებლოდ სცენის მოყვარეთა წრემ წარმოდგინა ვ. გუნიას დრ. „და—ძმა... თუმცა დეკორაციების და შესაფერ ტანსაცმელის უქონლობა და სხვა დამაბრკოლებელი მიზეზები ხელს უშლიდა, მაინც წარმოდგენამ კარგათ ჩაიარა მეთაურთა მეცადინეობის წყალობით. ეტკობოდა სცენის მოყვარეებსაც ნათლად შეეგნათ, თუ რა დიად მიზანს ემსახურებოდა განსაკუთრებით ყურადღების ღირსნი არიან: ბ. ჩხოლარია (გაიოზ ფაღავა), რომელმაც შესძლო ძველი ქართველის გმირული ტიპის დახასიათება; ბ-ნი კობახიძე (ოტია ჯოლია),—ნათლად წარმოგვიდგინა სამშობლოს მოღალატის, ქვენა გრძნობებით გამსჭვალულ ადამიანის ტიპი; მხოლოდ ზედმეტი სიჩქარე ლაპარაკში ცოტად შთაბეჭდილებას აქარწყლებდა. არა უშავდა ფაშას როლში ბ. ჯიქიას ქალები ქ-ნი გ—ლია (მარინე) ქ-ი კ—ძე (ვადია) მოისუსტებდნენ, ამით აიხსნება, რომ პირველ მოქმედებას სიცოცხლე აკლდა, მაგრამ უკანასკნელმა ორმა მოქმედებამ, განსაკუთრებით ბოლო სცენამ, დიდი აღტაცება გამოიწვია საზოგადოებაში, მოღალატე ოტიას მკვლელი გაიოზი ტაშით დააჯილდოვეს.

წარმოდგენას ხალხი ბლომად დაესწრო, რაც იმის მაჩვენებელია, რომ ზუგდიდის საზოგადოება გონებრივად მომწიფებულია, შეგნებული აქვს თეატრის მაღალი კულტურული მნიშვნელობა. ამიტომ დიდ

სამსახურს გაუწევინ ადგილობრივი სცენის-მოყვარენი თავის მასხარდობელ საზოგადოებას, თუ დაწყებულ საქმეს განაგრძობენ და შესაფერ პიესებს დასდგმენ, მხოლოდ უფრო ხელ-მისაწდომ ფასებში, და მით ხელს შეუწყონ ჩამორჩენილ ხალხის განვითარებას. როგორც გავიგე, ამხანაგობას განუზრახავს ზაფხულში წარმოდგენების მართვა. ვუსურვებ მას გამარჯვებას ამ ფრიად სიმპატიურ და ნაყოფიერ საქმეში, მხოლოდ, ვიმეორებ, საჭიროა შესავალ ბილეთების ფასის საგრძნობლად დაკლება, რათა დემოკრატიულ ნაწილს საშუალება მიეცეს წარმოდგენებზე დაესწროს.

ა. ოღიშაილი

დ. გალდაღი შალვა ჯაფარიძის გამგეობით კვირას, 17 მაისს, ადგილობრივ სცენის მოყვარებებმა ქუთაისის დასის მსახიობის ბ. სარელის მონაწილეობით წარმოადგინა „დასჯილი“. წარმოდგენამ მწყობრად ჩაიარა. 31 მაისს შალვა ჯაფარიძისავე მეთაურობით ქუთაისის დასის მსახიობთა ბ. ბ. მურუსიძის და ჩხიკვაძის მონაწილეობით წარმოადგინეს კომედია „სიძე-სიმამრი“ და ვოდვეილი „ტიმოთეს ლეღვი“. ისედაც სუსტი, ხალხისთვის შეუფერებელი შინაარსის კომედია საზოგადოდ სუსტად ითამაშეს და შესაფერი შთაბეჭდილება ვერ მოახდინეს საზოგადოებაზე ვერც „ტიმოთეს ლეღვა“ მოახდინა მოსალოდნელი შთაბეჭდილება, ყველა ამის მიზეზია მოთამაშეთა მოუმახადებლობა, შეუთანხმებელი თამაში. აღსანიშნავია მხოლოდ ბ. მურუსიძის გამოცდილი თამაში.

ორივე წარმოდგენას ხალხი ბლომად დაესწრო.

მალღობის ღირსია ბ. შალვა ჯაფარიძე და სცენის მოყვარეები, რომლებიც შრომასა და ღონეს არ ზოგვენ და ბაღდაღში სახალხო წარმოდგენებს მართვენ ხოლმე.

—ლი.

წ ვ რ ი ლ ი ა მ გ ე ბ ი

◆ **ქართ. ღრამ. საზ. გამგეობამ** გადასწყვიტა, მომავალი წლიდან დასი მოიწვიოს და წარმოდგენების მართვა დაიწყოს ცირკის შენობაში.

◆ **ამ მოკლე ხანში გამოვია თეატრი და ცხოვრების საგანგებო ნომერი აჭარელთა შესახებ.**

◆ **აპარლეზის სსსარგებლოდ ღმეს**, შაბათს, 13 ივნისს, სახაზინო თეატრში საქველმოქმედო საზოგადოების თაოსნობით და გეოგარ ხანუმ პრინცესა კაჯარისა და კნ. ელისაბედ ერეკლეს ასულის ჯამბაკურ-ორბელიანის დიასახლისობით ფრიად საყურადღებო სამხატვრო-სამუსიკო საღამო იმართება.

◆ **გმოსანს ვაჟაფშაველას** უკეთესობა ეტყობა.

◆ **იკ. ევლოვილი** წადგერს წავიდა სამკურნალოდ.

◆ **ილ. ფარაქე** ქუთაისში, 21 ივნისს წაიკითხავს რევერატს და ბაქრაძის შესახებ.

◆ **მსახიობანი შ. გომელაური** და **ალ. შანშიაშვილი** 19 ივნისს სახალხო სახლში გამართვენ ფრიად საყურადღებო საღამოს.

◆ **სახალხო აზული** ჰაზირა ირკუტსკსვადასახლად.

◆ **მმ. ივ ელიაშვილი** სთარგმნის პროფ. ი. ი. მეჩნიკოვის ცნობილ სამეცნიერო-ფილოსოფიურს თხზულებას „ადამიანის ბუნება“ (Этюды о природе человека). ამ შრომის ბეჭდვა დაიწყება ჟურნალ „ახალ მოამბე“—ში.

◆ **ახალი მოამბე-ს რედაქციამ** დასაბეჭდად მიიღო, სხვათაშორის: მ. ჯანაშვილის „ნახუშტი ბატონიშვილის მოღვაწეობა და მის შრომათა აღწუსება“ და თ. ჟორდანიას „არაბთა შემოსევა საქართველოში“.

◆ **ორშაბათს სახალხო სახლში** ქართ. მსახ. მიერ წარმოდგენილი იქნება „ლალატი“.

◆ **არფაზე დამკვირვებელი ძალი** თავ. აბაშიძის ასული თამარი გასულ კვირას პეტროგრადიდან თბილისს ჩამოვიდა. შარშან იგი მისკოვის დასის „ლამურა“ში მონაწილეობდა, შარშანწინ პეტეგორსკში იყო მიწვეული. მისი მონაწილეობით კონცერტები გამართება შუა ზაფხულს თელავში, ავეისტოს 15 — 25 თბილისში. როგორც შევეიტყეთ, „ახალ კლუბს“ განუზრახავს მისი მიწვევა.

◆ **სოფ. ჯუშაბაძე** შალვა მენთეშაშვილის თაოსნობით ამ თვის ბოლო რიცხვებში აკაკის ფონდის გასაძლიერებლად გამართება ფრიად საყურადღებო საღამო. მონაწილეობას მიიღებენ ი. მკვდლი-შვილი, ი. დაროშვილი და ადგილობრივი სცენის მოყვარენი.

◆ **მსახიობი მ. თომიძის** ნიხატეების გამოფენა „ახალ კლუბში“.

◆ **ცნობილი მწერ. ს. ფირცხალავა (სიტყვა)** კვირას 14 ივნისს, გორში წაიკითხავს ლექციას — „სამაჰმადიანო საქართველო — ძველი მესხეთი“.

◆ **მარტყოფში** აკაკის ფონდის გასმწლიერებლად კვირას, 14 ივნისს წარმოადგენენ „პიტარა კახი“-ს კახის როლს შესარულებს შ. გომელაური.

◆ **ახალგაზდა მწერალმა ალ. ფარითელმა** წელს გათავა უმაღლესი სწავლა ხარკოვში ისტორ.-ფილოლოგიურ ფაკულტეტზე და ახლა ჯარში იწვევენ.

მ შ ი მ ნ ო ბ რ ო ბ ა

მოთხრობანი იოსებ გედევანიშვილისა, გამოცემა იასონ კერესელიძისა, № 9, 72 გვ. ფ. 25 კ. წიგნში მოთავსებულია ამ ჩვენი ნიჭიერი დრამატურგ-მწერლის ოთხი მოთხრობა, მშვენიერის ენით მხატვრულად დაწერილი. წიგნი დაბეჭდილია სუფთად კარგს ქაღალდზე. ქართული მკითხველი სულიერად დასტკებება ამ მოთხრობათა წაკითხვით.

მიიღება ხელის მოწერა.

ამა 1915 წ. იანაენისთვიდან გამომავალ სალ ტერატურო, სამეცნიერო და სა-
პოლიტიკო ყოველთვიური ჟურნალი

„სახალხო მოწერა“

ჟურნალი პარტიათა გარეშეა, დემოკრატიულ-პროგრესიული მიმართულებისა
ჟურნალში უმახლობელს მონაწილეობას მიიღებს ივანე სპ. ელიაშვილი,
თანამშრომლებად მოწვეულნი არიან ჩვენი ცნობილნი მწერალნი
ჟურნალში დასაბეჭდად მოწონებულ ნაწარმოებთა ავტორებს მიეცემათ
შესაფერი ჰონორარი.

პირველი ნომერი გამოვა ენკენისთვის 20—25 — დე, ზომით 15—20 ფორმამდე
რედაქციის ბინა: თბილისი. ყაზბეგის ქუჩის შესახვევი № 4. ფოსტით: Тиф-
ლისь, ред. груз. жур „Ахали Моამბა“.

ფასი: წლიურად 10 მ., ნახევარი წლით—6 მ., ხოლო ამა წლის ენკენისთვი-
დან ქრისტეშობისთვის გასვლამდე—4 მან. ფული უნდა გამოიგზავნოს: Тиф-
ლისь, редакция груз. жур. „Ахали Моамბა“ Ивану Спир. Элашвили.

რედაქტორ-გამომცემელი ნინო ბეჟ. ყიფიანისა

ახლახან გაიხსნა

ა ფ თ ი ა ქ ი

პროვიზორის ა.ს. ახვლედიანისა
(სამხედრო ქუჩისა და გოლოვინის პროსპექტის კუთხე)

მიიღება ხელის მოწერა 1915 წ.

ყოველ-ღლიური სალიტ. და საპოლიტიკო გაზეთი

„სახალხო ჟურნალი“

(კვირაობით) სურათებიანი დამატებით (კვირაობით)

გაზეთის ფასი წელიწადში 8 მან. 50 კ., ნახევარი
წლით 4 მ. 50 კ. 3 თვით 2 მ. 25 კ. ერთა თვით 75 კ.
ცალკე № შაურად, დამატებიანი 7 კ.

ხელის მოწერა მიიღება: „სახალხო ფურცელის“ კან-
ტორაში, სასახლის ქ., სარაჯიშვილის სახლი. (შესავ.
ეზოდან), 2) ქ. შ. წ.-კ. სახ. მთავარ გამგეობის წიგ-
ნის მაღაზიაში, 3) ქუთაისში გიგლა მეტეყესთან.

ფოსტით: Тифл., газ. „Сахалхо Цурцели“,
почт. ящ. № 190.

ქ. თბილისში გამოდის ყოველკვირეული იუმორისტული ვანოცენა

ეშაპის გამოწერა

ჟურნალის სამხატვრო და სალიტერატურო მხარეს განაგებენ ეშაპა
და თაგუნა, ხოლო გამოცემის საქმეს ატარებენ ბუკია

თანამშრომლები: ადმინისტრატორი, ილია ავალი, მუხომე, თაგუნა, კენ-
ტი, კვინწანი, კადო, მარკალი, ნაფუცადიანისონი, ანისიმე, ზიტა,
ფან-ტეფო, შ. ქიქოძე, შამუღალი, კაჟუღალი, ხუშარა და სხვ.

ჟურნალის ფასი—1 წლით 5 მ., 6 თვით 3 მან. 3 თვით 1 მ. 50 კაპ.
„ახალ მათრახში“ დაბეჭდება მხოლოდ იუმორისტული შინაარსის წერილები: ლექს-
ები, მოთხრობები, ზღაპრები, შარადები, გამოცანები. ნაკვეთები და სხ.

ქუთ., დაბეჭდება საერთაშორისო ომის ილიუსტრაციები.
რედაქცია სთხოვს ყველა თანამშრომლებს მასალები გამოგზავნონ ამ აღრუსით: Тифლისь,
С.П. Таваргилაძე. Баронская 15, почт. ящ. № 190 (ეშაპის მთარახმისთვის)

ახალი გამოცემა

ეკლასიათვის საჭირო და სასარგებლო წიგნი

უსსო სიძუვითა სრული ლექსიკონი

ანუ ქართულს ენაში შემოსულ უცხო სიტყვათა ახსნა-განმარტება

შედგენილი იოსებ იმედაშვილის მიერ

მეორეს შევსებულ-შესწორებული (პირველ გამოცემაზე ბევრად გადიდებული) წიგნში ახსნილ-განმარტებულია სამოც ათასამდე (60000), უცხო ენათაგან (ფრანგულ, ინგლისურ, ლათინურ და სხ.) შემოსული, სიტყვა და ანდაზა. წიგნი შეიცავს ათას ექვსას სვეტამდე, მოზრდილი ზომისაა; აწყობილი იქნება ახალი კორპუსის მთავრული და ჩვეულებრივი ასოთი, ჩასმული ინგლისურ საუკეთესო კალენკორის ყდაში, მოოქოვილ-მოვარაყებულ ასო არშიებით შემკული. ვინც ისურებს, წიგნზე დაიბეჭდება მისი სახელგვარის პირველი ასოები.

ხელისმომწერთათვის გაგზავნიბ ღირს ორი (2) მანათი (ფულის გადახდა შედღაათითაც შეიძლება: ხელის მოწერის ღროს 1 მან., დანარჩენიც—წიგნის გამოსვლის ჟამს.

ხელის მოწერა მიიღება: ქუჩ. „თეატრი და ცხოვრების“ რედაქციაში „სორაპანი“-ს სტამბაში). ფოსტით: Тифлисъ. Ред. „Театри да Цховრება“ [ოს. Иმედაშვილი.

თეგზის მრწველნი

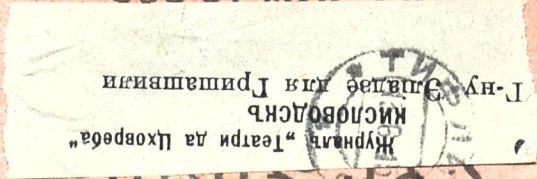

კომპლექტი

პუშკინის ქუჩა, საკუთარი სახ. № 9

ტელეფონი № 71-2.

განყოფილება

ხარისხის ცვლილება

საქონელი

საქონლის მფლობელი

ქართლის

მთავრული

1909

საქონლის მფლობელი

თავილის

ნომრები „სპროსა“

ახლად შეკეთებულს, საუცხოვოდ მოწყობილი, სუფთა, ელექტრონის სინათლით ქალაქის უზღუდს, ვორონცოვის ძეგლთან. ნომრები ოთხი აბაზიდან. ნომრებში სამზარეულო, ცხელი და ცივი წყლით საბანოებით (ღუში და ვანა).

თბილისი. მიხეილის კროსპ. № 5.

ტელეფ. 13—14 (წ)